

pošiljajo nazaj v emigrantske družbe; to so torej kategorije, za katere emigrantske države niso zainteresirane, saj povečujejo nezaposlenost in povzročajo socialne probleme. Gre za skoraj nerešljiv problem, ko sta obe vrsti držav zainteresirani za iste socialne kategorije. Imigrantske družbe odvzemajo tiste, ki bi morali v emigrantskih družbah ostati, emigrantske družbe pa ponujajo na tržišče delovne sile kategorije, ki jih imigrantske družbe (razen v manjših količinah) nočejo sprejemati. Nasprotju migracijskih politik med imigrantskimi in emigrantskimi družbami ni videti izhoda. Migracijske politike se ne morejo zblížiti, realne alternative mednarodnim migracijam pa tudi ne obstajajo, tako da se danes Zahodna Evropa zares lahko boji močnega migracijskega pritiska z Vzhodne Evrope v obliki ilegalnih, fiktivnih političnih in podobnih imigracij.

ALBIN IGLIČAR

Pravni vidik evropske integracije

Za moderno dobo je značilen proces širitve obsega globalnih družb. Če z globalnimi družbami označujemo takšne največje celote družbenih odnosov, ki jih še lahko štejemo za (v sebi) zaključen sistem, potem je treba ugotoviti, da smo priče povečevanju globalnih družb. Omenjeni tokovi grede od rodov, plemen in plemenskih zvez preko nacionalnih držav do naddržavnih skupnosti, ki v postindustrijski družbi vse bolj predstavljajo pojavne oblike globalnih družb.

Osnovo za procese socialne integracije najdemo v ekonomski bazi družbe, kjer se odvija intenzivna delitev dela, ki vodi k organski solidarnosti (Durkheim) oziroma integraciji heterogenega (Spencer). Gospodarsko povezovanje je tudi med evropskimi državami vodilo do postopnega oblikovanja skupnega oziroma enotnega trga. Na njem poteka vse bolj prost pretok blaga, storitev, kapitala in delovne sile. Na omenjene ekonomske integracijske tokove se potem navezujejo tudi integracijski procesi v socialni, kulturni, politični in tudi pravni sferi.

Vzporedno s širjenjem obsega globalnih družb potekajo procesi poenotenja pravne nadstavbe teh družb. Enotno tržišče zahteva tudi enotno pravno regulacijo gibanja blaga, kapitala in delovne sile. Prehajanje več globalnih družb v novo enotno globalno družbo pomeni tudi oblikovanje novega poenotenega pravnega sistema iz prvotno več različnih pravnih sistemov. Seveda se te tendence izpričujejo najprej na področju gospodarskega prava, vendar se takšni trendi zelo hitro širijo tudi na druga pravna področja in celotno pravno kulturo. V tem smislu poteka sedaj oblikovanje »evropskega prava« kot nujne posledice in hkrati pogoja za povezovanje in združevanje evropskih držav oziroma globalnih družb.

Poenotenje in izenačevanje pravne nadstavbe v novo pravo evropske skupnosti poteka po dveh poteh. Ta dva načina se uveljavljata kot unifikacija in harmonizacija prava. Izhodišče za oba načina poenotenja evropskih pravnih sistemov oziroma nastajanje novega prava evropske skupnosti je podano v rimski pogodbi o ustanovitvi Evropske gospodarske skupnosti iz 1957. leta. Ustanovitvene pogodbe evropskih skupnosti so doživljale še spremembe in dopolnitve, ki pa so šle vse v smeri intenziviranja integracije – do koncepta združene Evrope v letu 1992.

Dejanski ekonomski, socialni, politični in kulturni integracijski tokovi v Evropi so pogojeni in omogočeni s poenotenjem pravne sfere nastajajoče evropske globalne družbe. Po drugi strani pa je poenoteno pravo posledica omenjenih integracijskih tokov.

Unifikacija evropskega prava poteka na osnovi uredb sveta ministrov in mednarodnih konvencij. Na ta način se oblikuje eno pravilo, ki se uporablja v vseh državah Evropske gospodarske skupnosti (EGS). Zaenkrat torej takšno dosledno poenotenje poteka znotraj t. i. dvanajsterice. V tem okviru se unificira pravo industrijske lastnine (evropski patent) in določena pravila na področjih delovnih razmerij, varstva potrošnikov in okolja, tehničnih standardov, odprave carin ipd. V teh primerih obstaja torej en pravni akt, ki velja v dvanajstih državah.

Drug način integracije pravnih sistemov pa je harmonizacija. Pri harmonizaciji vsaka država sicer obdrži svoj zakon za določeno področje družbenih odnosov, vendar naj bi bili ti zakoni med seboj čim bolj podobni. Enakost oziroma čim večjo podobnost v določenih dvanajstih zakonov za isto področje odnosov dosegajo članice EGS s posebnimi direktivami. Za sprejem teh direktiv o poenotenju pravne ureditve v zakonih članic EGS je potrebno soglasje. V tem primeru imamo torej opraviti sicer z 12 pravili oziroma zakoni; nimamo enotnega pravila, ampak veliko poenotenje različnih pravil.

Pri oblikovanju prava evropskih skupnosti igra pomembno vlogo tudi sodišče evropskih skupnosti v Luksemburgu. Za življenje pravnega sistema namreč ni pomembno le sprejemanje splošnih pravil, temveč tudi njihova interpretacija. Preko razlage norm in njihove uporabe v spornih primerih se oblikuje enotna pravna praksa, ki pripomore k izenačevanju pravne sfere znotraj evropskih skupnosti.

Orisane tendence pri nastajanju »evropskega prava«, ki spremljajo gospodarsko, socialno in politično integracijo Evrope, moramo imeti pred očmi tudi pri našem vključevanju evropske integracije. Posebej pri odločanju za graditev republiškega oziroma slovenskega pravnega sistema je treba sprejeti usmeritev, da bomo naše splošne pravne akte vsebinsko izenačevali s sprejetimi rešitvami v »evropskem pravu«. Naše specifičnosti in »izvirnosti« naj dobijo svoje mesto v pravnem sistemu le v res tehtnih in opravičljivih primerih. V večini pravne regulacije pa se moramo nasloniti na doseženo evropsko pravno kulturo, saj se tudi s tem ponovno intenzivno navezujemo na svoje civilizacijsko okolje.

ANDREJ KIRN

Ekološko sporočilo ekonomsko-tehnoloških integracij

Blizu mi je tisti način razmišljanja avtorjev v objavljenih prispevkih za našo okroglo mizo (Teorija in praksa št. 6–7. 1990), ki afirmira logiko možne diskontinuitete, obrata, presenečenja, konflikta pri evropskih integracijskih procesih. Glede na zaneseno vzdušje povezovanja z Evropo, ki so ga v Sloveniji proizvajale različne politične stranke, je gotovo tehtno naslednje opozorilo prof. Mlinarja: »Če si že vsakdanja politična praksa dovoljuje poenostavitve in enostranosti, tako